

Evropská chytrá a sdílená města

Mezinárodní konference o městech ovlivněných digitálními technologiemi a online platformami v regionu zemí Evropské hospodářské komise OSN

**Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky
Praha, 22.–23. listopadu 2018**

Podkladový dokument s diskusními otázkami

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

UNECE

FAKULTA
ARCHITEKTURY
ČVUT V PRAZE

Evropská chytrá a sdílená města

Hlavní cíle konference

Zástupci zemí, měst, institucí a organizací, jakož i odborníci z regionu EHK OSN se sejdou v Praze, aby otevřeně diskutovali o různých aspektech využití a potenciálu digitálních technologií a online platforem v regionu. Digitalizace a sdílená ekonomika výrazně mění nejen vzorce spotřeby, ale také všechny další aspekty života ve městech. Nové digitální jevy související s vývojem ICT a sdílením aktiv jsou v posledních letech na vzestupu a umožňují kupujícím a prodávajícím snadné, přímé a rychlé spojení. Tyto modely podporují využívání zboží a služeb bez nutnosti jejich vlastnictví a lidé se podílejí na sdílení aktivit formou pronájmu, půjčování, obchodování se zbožím, službami, prostorem nebo dokonce penězi pouze klikáním na své chytré telefony.

Účastníci konference se podělí o své zkušenosti, jak dobré tak i špatné příklady a vize; budou prezentovat získané zkušenosti, doporučení a varování a prezentovat příklady z měst v regionu a popíší kroky, které byly dosud učiněny s ohledem na provádění dokumentů OSN a EU o bydlení a rozvoji měst – cílů udržitelného rozvoje v Agendě 2030, Nové agendě pro města, Ženevské Chartě OSN o udržitelném bydlení a Městské agendě pro EU.

Kontext

Ministři a vedoucí delegací, kteří se účastnili ministerského segmentu jednání Výboru pro bydlení a management pozemků EHK OSN, se sešli 9. listopadu 2017 v Ženevě a mimo jiné přijali ve společném ministerském prohlášení tyto závěry:

V celém regionu je posun směrem k postindustriální, znalostní ekonomice a stále důležitější roli služeb, což mění strukturu a charakter ekonomiky ... a klade různé prostorové nároky na města. Znalostní ekonomika a digitální revoluce ... vyvolávají nové požadavky na fyzickou strukturu měst, včetně výzev týkajících se přístupu k dostupnému bydlení. ICT hrají stále větší roli v rozvoji chytrých a udržitelných měst, včetně iniciativ zaměřených na udržení a zlepšování kvality života v městských oblastech, ačkoli tento růst představuje svůj jedinečný soubor výzev, jako je soukromí, bezpečnost, ochrana veřejných zájmů atd.

Ministři proto vyzvali národní, regionální a místní vlády a orgány a všechny další příslušné zúčastněné strany, aby společně pracovaly na řešení problémů v oblasti bydlení a měst, a to zejména v oblastech:

- Podpora inteligentních a udržitelných měst a integrovaný a holistický přístup k plánování a řízení měst.
- Podpora využívání ICT ve městech způsobem, který zohledňuje jak příležitosti, včetně vyšší efektivity, tak výzvy, jako je soukromí, bezpečnost, ochrana veřejného zájmu atd.

V posledních letech se díky digitálním technologiím a online platformám objevily nové trendy v rozvoji měst a je zřejmé, že ICT a online platformy stále více ovlivňují kvalitu života ve městech. Internet věcí a zároveň sdílení služeb a majetku - automobilů, kol, koloběžek, deštníků, bytů atd. - jsou nové fenomény, které mění nejen způsob myšlení, ale i chování občanů, podnikatelů a politiků.

Existují dva nejznámější segmenty sdílené ekonomiky ve městech - taxi služba a turistické ubytování; ale je mnoho dalších aktivit, provozovaných ziskovými nebo neziskovými organizacemi v rámci sdílené ekonomiky. Půjčování nástrojů, knih, skupinové financování nebo Wikipedie patří také ke koncepci sdílení. Zatímco tyto aktivity nejsou nové, velký nárůst konceptu sdílení byl způsoben digitálními technologiemi a online platformami, které jsou kdykoliv a kdekoliv snadno dostupné na osobních chytrých telefonech. Jaká jsou budoucí očekávání? Na co by se měly vlády a orgány soustředit?

Blok 1

Možnosti a výzvy chytrých a sdílených měst v regionu EHK OSN – vliv digitálních technologií a online platformem

Popularita a dostupnost chytrých telefonů, nižší cena dat a vysoká hustota obyvatel ve městech usnadňují využívání sdílené ekonomiky prostřednictvím on-line platformem. Chytrá města a sdílená ekonomika mohou sloužit jako nástroje zlepšující způsob života a jsou stimulované ze strany samotných uživatelů. Úloha, kterou hrají online platformy, je jádrem sdílené ekonomiky i chytrých měst, která jsou přirozeným prostředím pro sdílení ekonomických služeb. Podle Google Trends se pojem „sdílená ekonomika“ stal populárním slovem a od roku 2013 se jeho výskyt zvýšil 16krát; současně existují i další pojmenování tohoto fenoménu, jako jsou „kolaborativní ekonomika“ (termín užívaný Evropskou komisí), „ekonomika na vyžádání“, „peer ekonomika“, „ekonomika platformem“, „skupinová ekonomika“ nebo „ekonomika přivýdělku“. Jak lze tyto trendy využít ve prospěch rozvoje chytrého města?

Otázky pro panelovou diskusi

- Co je ve městech sdíleno?
- Kdo jsou hlavními městskými aktéry sdílené ekonomiky? Co / kdo jsou hnací síly sdílení ve městech?
- Do jaké míry zahrnuje koncepce chytrého města sdílenou ekonomiku?
- Jaké mají města problémy v rámci sdílené ekonomiky?
- Je koncept odpovědného sdílení věcí a služeb vhodný pro všechny obyvatele měst?
- Kdo by mohl být zranitelný a potřebuje ochranu při používání online platformem?
- Kdo by mohl být příjemcem? Existuje někdo, kdo by mohl hradit nespravedlivé náklady?
- Jaký je dopad sdílené ekonomiky na ceny a na místní ekonomiku?

Blok 2

Bydlení – místní občané versus turisté? Trhy a cenová dostupnost

Města napříč regionem EHK OSN čelí důsledkům zvýšeného cestovního ruchu. V některých městech místní občané organizují demonstrace proti přílivu turistů a žádají příslušné orgány, aby regulovaly jejich příliv a jejich ubytování. Komunity jsou zasaženy, v mnoha městech jsou viditelně projevené obavy v otázkách týkajících se bezpečnosti, hluku, nečistoty, vysoké fluktuace návštěvníků a nižší dostupnosti bydlení pro trvalé místní obyvatele. Online platformy, které umožňují krátkodobé pronájmy, nabourávají tradiční hotelový průmysl, mohou způsobit gentrifikační procesy. Cenová dostupnost a dostupnost bydlení jsou ohroženy tím, že byty jsou proměňovány na turistické ubytování. Původní myšlenka sdílení bydlení není tím, čeho se města bojí; problémem je přeměna na podnikání v oblasti krátkodobého pronájmu. V důsledku toho jsou celé byty a dokonce i budovy proměňovány na krátkodobé turistické ubytování.

Otázky pro panelovou diskusi

- Sdílená ekonomika v oblasti bydlení – jaké jsou hlavní hrozby a možnosti?
- Je dostatek místa pro obě skupiny – místní občany a turisty? Jsou města schopna absorbovat všechny?
- Jak vyvážit ekonomický rozvoj, digitalizaci, životaschopnost měst a dostupnost bydlení?

-
- Dokáží trhy samy o sobě adekvátně reagovat? Existuje potřeba veřejné intervence na trhu s bydlením?
 - Jaké nástroje by měly být použity k vyvážení nedostatku bydlení pro místní občany?
 - Jaký je potenciál této ekonomiky platforem sblížovat nebo naopak rozdělovat různé kultury?

Blok 3

Městské plánování a správa chytrých měst – vyrovnávání ekonomické dynamiky a veřejných zájmů

Města se stala klíčovými místy pro rozvoj sdílené ekonomiky zprostředkované online. Nové online platformy rozostřují hranice mezi veřejnou a soukromou sférou; města jsou vhodná k tomu, aby nasměrovala sílu nových partnerství a příležitostí vytvářet společné, dynamické a inovativní prostředí pro všechny. Koncept chytrých měst je založen na využívání digitálních technologií s cílem zlepšit veřejné služby a přiblížit je občanům; sdílená ekonomika radikálně mění chování spotřebitelů i cíle podnikatelů, přičemž tento vývoj je velmi dynamický. Existují dokonce i plány na zprostředkování - na principu online modelu „ekonomiky na vyžádání“ - krátkodobých pracovních příležitostí, jako jsou např. pracovníci ostražky, úklidu, čišníci, řidiči atd. pro ad hoc akce a jednorázové nebo dočasné potřeby. Komerční online platformy, které umožňují vzájemné individuální sdílení, boří tradiční poskytování služeb, podněcují napětí mezi zájmy soukromého a veřejného sektoru a vyvíjejí tlak na nájemné z bytů. Zároveň však sdílená ekonomika podporuje tvorbu pracovních míst a zlepšuje pracovní procesy. Nové a inkluzivnější formy sdílení mohou přispívat k rozvoji městských veřejných aktivit, jako jsou např. komunitní zahrady, půjčovny nástrojů, opravárenské kavárny, které v mnoha městech vznikají. Některé studie dospěly k závěru, že aktivity založené na vzájemném sdílení jsou prospěšnější pro nízko-příjmové vrstvy obyvatelstva než pro jeho vysoko-příjmovou část.

Otázky pro panelovou diskusi

- Co znamená sdílená ekonomika pro chytrá města? Jak může ekonomika platforem ovlivnit městský rozvoj?
- Co dalšího budeme sdílet? Je tento vývoj nekonečný? Je udržitelný?
- Jaké výhody a jaká rizika přináší sdílení aut a jízdních kol?
- Existuje inkluzivní sdílení? Může chytré a sdílené město být prostředkem k přerozdělování příjmů?
- Jaké jsou přístupy k regulaci? Mělo by být město přijato jako prostor pro skutečné sdílení? Co mohou vlády a města dělat?
- Mohou města využívat možnosti sdílené ekonomiky a řešit své problémy ruku v ruce se svými obyvateli?
- Může se zlepšit městské plánování prostřednictvím sdílení dat?
- Jak vyrovnat veřejné zájmy místních obyvatel s dynamickým růstem aspektů sdílené ekonomiky?

Blok 4

Samoregulace, regulace a jejich vymáhání - role městských samospráv a národních vlád

Je zřejmé, že neexistuje univerzální přístup k regulaci vhodný pro všechny. Každé město by si mělo vytvořit své místně orientované řešení, které bude čelit novým výzvám. Měst nemohou čekat; měla by jednat; tak aby řešila zejména problémy v oblasti regulace a výběrem daní. Existují tři hlavní možnosti řešení - úplný zákaz, přístup „laissez-faire“ a různé druhé omezení, včetně povinné online registrace nebo vydávání povolení. Města by zároveň měla s online platformami spolupracovat s cílem využít veškerý pozitivní ekonomický potenciál. Probíhající dialog je příležitostí k řešení klíčových otázek, jimž města čelí; tak, aby bylo všem aktérům umožněno se účastnit chytrých řešení a těžit z potenciálu sdílené ekonomiky. Regulace je většinou zaměřena na zmírnění dopadu na komunity; vymáhání je však často obtížné kvůli dynamice trhů a online praxi.

Otázky pro panelovou diskusi

- Existují kapacity trhů, aby se samy regulovaly?
- Jak by mělo být sdílení regulováno? Může být regulace chytrá?
- Mohou platformy mírnit a řešit problémy, kterým čelí trhy tím, že marginalizují roli veřejných intervencí?
- Co hledají občané v době sdílené ekonomiky? Jak důležité jsou přitom hodnoty jako svoboda, prosperita a bezpečnost pro občany?
- Jak (a zda) zahrnout zkušenosti místních občanů do diskuse o regulacích?

* * *